

Rijke teksten en woordenschat

panelgesprek LOWAN studiedag 2024

Wat is een rijke tekst? Hoe gebruik je dit met nieuwkomers? Wel of niet expliciet woordenschat aanbieden? Vragen die we graag willen bespreken met experts op dit gebied: Josée Coenen, Erna van Koeven, Hanna Kuijs en leerkracht v/h jaar Cora Posthumus. Vanuit LOWAN begeleiden we dit panelgesprek.

Josée Coenen draagt uit dat het goed is om rijke teksten aan te bieden en dat dit altijd in verband staat met woordenschat. Woordenschat gaat vooraf aan een rijke tekst.

Josée raadt aan om van bijv. een prentenboek – geschreven in rijke tekst – een vertaalslag te maken volgens de regels van het vereenvoudigen van teksten. Herschrijf de tekst en zorg dat 90% van de woorden bekend is bij de leerling. In deze 90% zitten zowel zelfstandig naamwoorden als functiewoorden.

Ena Koeven memoreert dat wij (Nederland) 'het internationaal niet goed doen op het gebied van begrijpend lezen, taal. We moeten kritisch kijken naar de wijze waarop we dit nu aanpakken en op zoek gaan naar andere manieren. Leerlingen die nu uitstromen naar het VO krijgen té weinig bagage mee. Erna vindt dat in het nieuwkomersonderwijs in het begin wel expliciet woordenschat-onderwijs nodig is,

maar legt de nadruk om vooral naar het individuele kind te kijken. 90% tekstdekking vindt Erna niet per sé nodig, wel 65% conceptdekking.

Technisch lezen

Cora vraagt zich hardop af hoe leerlingen goed leren technisch lezen. Kan dit met rijke teksten?

Leerlingen starten in een aanvankelijk leesmethode, of klankonderwijs aangevuld met teksten. Panelleden geven aan, dat na beheersing van AVI E3 rijke teksten kunnen worden aangeboden.

Vraag vanuit het publiek: hoe zet ik een aanvankelijk leesmethode goed in bij nieuwkomers?

Josée reageert dat ze op verzoek van LOWAN een jaar geleden een handreiking bij heeft geschreven met exact dit doel.

Woorden in Prenten?

In 5 lessen maken leerlingen kennis met de tekst uit een prentenboek. Ze leren de woorden die nodig zijn om het verhaal te begrijpen.

Meer info?

LOWAN - [lesmateriaal](#)

Lezen met begrip

Hanna Kuijs breekt een lans om vooral de balans te zoeken tussen inhoud, kennis en het toegankelijk maken van taal. Houd het binnen het bereik van het kind! Dit kun je doen door doelgericht basiswoorden aan te bieden, conceptuele kapstokjes te maken. Op het YouTube kanaal van Amsteltaal deelt Hanna voorbeelden hiervan.

Er wordt gesproken over begrijpend lezen. Gezamenlijk zijn de panelleden het eens dat begrijpend lezen voor het nieuwkomerskind geen goede term is. We spreken liever over 'lezen met begrip'.

Josée doet een oproep om de lat vooral hoog te leggen: "kinderen kunnen meer dan je denkt!".

Thematisch werken

Vanuit zowel de panelleden als publiek worden er ideeën gedeeld over thematisch werken. Door langer te werken aan een thema, of aan een boek, kunnen de leerlingen zich concepten en woorden eigen maken. Hierdoor neemt zowel kennis als woordenschat toe. Aan het einde van het thema kan een rijke tekst door menig leerling begrepen worden.

Hanna vult aan dat de receptieve woordenschat vaak veel hoger ligt dan de productieve woordenschat. Als je een thema gaat uitdiepen groeit ook de woordenschat. Josée tipt dat de woordenschat vooral ook groeit door bijv. het zingen van liedjes, structuren, taalhandelingen en uitdrukkingen.

Aanbieden van context

Erna haalt het voorbeeld van scaffolding aan: hoe meer je aanbrengt -hoe meer kennis je binnen brengt. De tendens in het

onderwijs moet om. Het proces van kennis-lezen-inzoomen moet veranderen in een proces van het aanbieden van context. Rijke teksten zijn vooral geschreven om iets te vertellen. Het zijn authentieke teksten, geschreven door een auteur met vakmanschap. De tekst moet niet plat zijn, maar hebben inhoud en zet je na tot nadenken.

*"Kinderen kunnen
meer dan je denkt"*

Josée is het daar volledig mee eens en verwijst ook naar de methode 'Woorden in Prenten', waarbij alle boeken geschreven zijn door vakkundige auteurs.

En zo eindigen we met de algemene conclusie: een rijke tekst is meer dan een tekst alleen op papier.

Josée deelde als toegift nog een gedicht van Pieter Nieuwint:

Ik hoorde vaak een ongehoorde
bewering die mij hevig stoorde
En dus herhaal ik heden
Voor de taalkundig lichtelijk ontspoorde
De taal bestaat uit meer dan woorden!

Meer weten?

Aanvankelijk lezen met
nieuwkomers – [LOWAN](#)

YouTube kanaal [AmstelTaal](#)

Werken met Woorden in Prenten?

Tip: kijk eerst bij een school die
kisten heeft uitgewerkt. Ken je
geen school? Bel naar LOWAN.